

Ústav pamäti národa

Nám. SNP 28, P.O.BOX 239, 810 00 Bratislava

**Generálny prokurátor Slovenskej republiky
JUDr. Dobroslav Trnka
Generálna prokuratúra SR
Štúrova 2
812 85 Bratislava**

OSOBNE PODANÉ

GENERALNA PROKURATÚRA	
Slovenskej republiky	
B R A T I S L A V A	
Došlo:	2 9 -05- 2008
hod.min.krát.....
M 7 9	príloh. J. rubrik

Váš list značky zo dňa

Náš list značky
DR /2008/01187

Vybavuje
Mgr. Morbacher

Bratislava
28.05.2008

Oznámenie o skutočnostiach, ktoré nasvedčujú spáchaniu zločinov proti ľudskosti

Vážený pán generálny prokurátor,

V súvislosti s plnením úloh, ktoré ukladá Ústavu pamäti národa zákon č. 533/2002 Z. z. podľa § 8, písm. d) v znení neskorších predpisov sa na Vás obraciame s oznámením o skutočnostiach, ktoré nasvedčujú spáchaniu zločinov proti ľudskosti.

V období od 25. februára 1948 do 17. novembra 1989 bolo na slovenskom úseku vtedajšej hranice ČSR/ČSSR so sovietskou okupačnou zónou Rakúska, resp. s Rakúskou republikou usmrtených príslušníkmi Zboru národnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže najmenej 42 civilných osôb, ktoré boli občanmi ČSR/ČSSR slovenskej a českej národnosti, ďalej občanmi NDR, Poľska a Maďarska, teda občanmi krajín, kde boli rovnako nastolené totalitné režimy. Podobne bolo usmrtených najmenej 246 civilných osôb na moravských a českých úsekoch hranice ČSR/ČSSR so sovietskou okupačnou zónou Rakúska, resp. Rakúskou republikou a americkou okupačnou zónou Nemecka, resp. Spolkovou republikou Nemecko, ktoré boli občanmi ČSR/ČSSR českej a slovenskej národnosti, ďalej občanmi NDR, Poľska, Maďarska, Rakúska a SRN. V dôsledku existencie spoločného štátu a centralizovaného riadenia bezpečnostných zložiek, akou bola Pohraničná stráž, je ľahko možné posudzovať trestnú zodpovednosť za tieto usmrtenia izolované.

Civilné osoby, ktoré boli usmrtené na hranici zastrelením, elektrickým prúdom v elektrickej drôtenej zátarase, výbuchom nástražných min, roztrhaním služobnými psami a inými zákrokmi príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže, sa pokúšali dostať z územia vtedajšej ČSR/ČSSR, teda z územia s komunistickým totalitným režimom, kde boli porušované základné ľudské práva a slobody, na územie s demokratickou formou vlády.

Zákonom č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii bolo potrebné zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za činy, ktoré v rozopore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné. Stranická oligarchia, vládnuca v Československu od roku 1948, uplatňovala voči veľkej časti obyvateľstva masové súdne aj mimosúdne

perzekúcie. Na základe uznesení najvyšších stranických orgánov boli preukázateľne orgánmi ministerstva vnútra sledovaní, operatívne rozpracovávaní a evidovaní tzv. „bývalí ľudia“, teda občania širokých spoločenských skupín, neskôr ako tzv. „nepriateľské osoby“ až do roku 1989 (*Príloha 8. RMV č. 1/1959. Rozpracování, pozorování, a evidování „bývalých ľadí“, ďalej Príloha 9 – 11*).

Komunistická strana vytvorila kategóriu občanov „II. triedy“, takže v dôsledku diskriminácie boli celé spoločenské skupiny fakticky nútené k emigrácii.

Právna kvalifikácia prekročenia hranice nedovoleným spôsobom pred februárom 1948 mala vzťah k § 1 zákona č. 55/1928 Sb. Prekročenie hranice bez cestovného pasu bolo kvalifikované ako priestupok neoprávneného prechodu hranice.

Dňa 23. februára 1948 zrušilo Ministerstvo vnútra ČSR platnosť všetkých dovtedy vydaných cestovných pasov. Po prevzatí moci komunistickou stranou v Československu nastala destrukcia právneho štátu. Prijatým zákonom č. 53/1949 Zb. o cestovných pasoch bol všetkým občanom Československa odňatý právny nárok na vydanie cestovného pasu. Nasledujúcimi zákonými úpravami bola sloboda cestovania pre československých občanov rovnako výrazne obmedzená, keďže zákon č. 63/1965 Zb. stanovoval v § 4, že cestovný doklad môže byť odopretý občanom aj z dôvodu, že ich cesta do cudziny by nebola v súlade so štátnymi záujmami, ďalej tým, ktorí by pri pobyt v cudzine svojím konaním poškodili dobré meno Československej socialistickej republiky. Z rovnakých dôvodov mohol byť už vydaný cestovný doklad odňatý alebo mohla byť obmedzená jeho platnosť. Okrem krátkeho obdobia po intervencii vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v roku 1968, kedy bezpečnostné orgány na hraničných prechodoch pristupovali k občanom benevolentnejšie, bola ďalšími zákonými a podzákonými normami obmedzovaná sloboda cestovania. Vládnym nariadením č. 114/1969 Zb., ktoré reagovalo na poaugustovú emigračnú vlnu, boli prijaté ďalšie ustanovenia, ktoré obmedzovali slobodu cestovania a odopretím alebo odobratím cestovného dokladu znemožňovali československým občanom navštíviť svojich príbuzných, ktorí emigrovali. V nasledujúcich rokoch boli občania Československa pri snahe vycestovať do štátov s demokratickou formou vlády obmedzovaní a šikanovaní ďalšími vykonávacími predpismi k zákonu o cestovných dokladoch. K vydaniu cestovného dokladu a udeleniu výcestovacej doložky boli nútene získavať súhlas zamestnávateľa, riaditeľa školy alebo akademických funkcionárov, resp. miestneho národného výboru. Vycestovaci doložku vydávala československým občanom Správa pasov a víz (vždy súčasť MV, resp. jej predchodcu MNB), ktorá bola v 70. a 80. rokoch integrálnou súčasťou Štátnej bezpečnosti (*Príloha 12. RMV ČSSR 13/1979*), teda politickej polície komunistickej strany. Vycestovanie mohla znemožniť ktorémukoľvek občanovi, ktorého považovala za politicky nespoľahlivého alebo podľa ľubovôle jej pracovníkov.

Rovnako pokiaľ ide o trestné právo, v zákone č. 231/1948 Zb. bolo nedovolené prekročenie hranice kvalifikované podľa § 40 ako trestný čin neoprávneného opustenia územia republiky a neuposlúchnutia výzvy k návratu. Tento paragraf bol v rozpore z čl. 13 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (Dokument OSN A/RES/217/III A alebo DE01/48), schválenej Valným zhromaždením OSN 10. decembra 1948 aj hlasom ČSR. Deklarácia mala odporúčaciu povahu a nebola pre signatárov právne záväzná, mala však charakter legis ferendae a mala byť podľa svojej preambuly „spoločným cieľom pre všetky národy a štáty“.

Nedovolené prekročenie hranice bolo kvalifikované ako trestný čin vo všetkých trestných kódexoch ČSR/ČSSR až do roku 1989. Od roku 1976 bola táto kvalifikácia v priamom rozpore s čl. 12, III. časti Medzinárodného paktu o občianskych a politických правach (Dokument OSN A/RES/2200/XXI Annex alebo vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.), ktorý bol pre ČSSR právne záväzný.

Po znemožnení legálneho vycestovania mnohých občanov ČSR/ČSSR z politických dôvodov alebo z ľubovôle ŠtB, pod hrozbou trestnej sankcie vyplývajúcej z trestného zákona boli komunistickým režimom a ním vytvoreným drastickým režimom na hranici usmrcovaní československí občania po tom, ako sa pokúsili nedovoleným spôsobom dostať na územie s demokratickou formou vlády.

Rovnako boli na československej hranici usmrcovaní občania NDR, Poľska a Maďarska, ktorí sa v tom čase pokúsili uniknúť z režimov, ktoré potláčali základné ľudské práva cez územie ČSR/ČSSR. Ďalej boli československou Pohraničnou strážou pri jej zákrokoch, bezprecedentne porušujúcich medzinárodné právo, na území susedných štátov usmrtení cudzí štátne príslušníci.

ČSSR sa Dohovorom o nepremlčateľnosti vojnových zločinov a zločinov proti ľudstku (New York, 26. novembra 1968, vyhláška č. 53/1974) zaviazala, že premlčanie sa bez ohľadu na čas spáchania nebude vzťahovať na zločiny proti ľudstku, či už boli spáchané v čase vojny alebo mieru, ako sú definované v Štatúte Norimberského medzinárodného súdneho dvora z 8. augusta 1945. Dohoda o stíhaní a potrestaní hlavných vojnových zločincov Európskej Osy a Štatút Medzinárodného vojenského súdneho dvora bol uverejnený v Zbierke zákonov a nariadení pod č. 164 z roku 1947. Definícia zločinov proti ľudstku podľa Štatútu Norimberského medzinárodného súdneho dvora nebola právnym pojmom ex post facto vo vzťahu k páchateľov takýchto zločinov ani pred prijatím Dohovoru o nepremlčateľnosti vojnových zločinov a zločinov proti ľudstku, keďže boli od roku 1947 súčasťou československého právneho poriadku.

Predstavitelia štátnej moci v rokoch 1948 až 1989, ktorí tolerovali vytvorenie drastického režimu na vtedajšej hranici ČSR/ČSSR so sovietskou okupačnou zónou Rakúska, resp. Rakúskou republikou a americkou okupačnou zónou Nemecka, resp. SRN, ďalej tí, ktorí sa spolčovali za účelom jeho vytvorenia, ďalej predstavitelia štátnej moci ako priami podnecovatelia, priami páchatelia alebo účastníci, sa mohli zavraždením civilných osôb na tejto hranici dopustiť zločinov proti ľudstku, a to aj v prípade, že tieto činy neboli porušením vnútorného práva krajiny, v ktorej boli spáchané.

Drastickým režimom je myšlený súbor opatrení zavedených predstaviteľmi vtedajšej štátnej moci po 25. februári 1948, jednak vytvorením rozsiahlych zakázaných a hraničných pásiem na československej hranici so sovietskou okupačnou zónou Rakúska, resp. Rakúskou republikou a americkou okupačnou zónou Nemecka, resp. SRN, núteným vysídľovaním všetkých osôb zo zakázaného pásma, núteným vysídľovaním politicky nespoľahlivých osôb z hraničného pásma. Do roku 1951 mala služba na tejto hranici štátno-bezpečnostný charakter, čo sa prejavovalo aj tým, že príslušníci Pohraničnej stráže Zboru národnej bezpečnosti nazerali na každú zadržanú alebo usmrtenú civilnú osobu ako na agenta cudzej spravodajskej služby podľa princípu notoriety, ktorý v tom čase uplatňovala aj justícia. V roku 1951 sa uskutočnila rozsiahla reorganizácia, v rámci ktorej vznikla vojensky organizovaná Pohraničná stráž Ministerstva národnej bezpečnosti. Pohraničná stráž MNB bola

mohutne materiálne aj personálne posilnená, pričom boli do tohto útvaru zaraďovaní vojaci základnej vojenskej služby. Legislatívnym podkladom pre použitie zbrane príslušníkmi Pohraničnej stráže bol zákon o národnej bezpečnosti a neskôr zákon č. 69/1951 Zb. o ochrane štátnych hraníc, ktorý spolu so zákonom o Zbore národnej bezpečnosti upravoval postavenie príslušníkov Pohraničnej stráže z povolania a vojakov základnej služby pridelených k PS, tak, že obe tieto kategórie mali pri výkone služby postavenie príslušníkov ZNB. Na základe zákona č. 69/1951 Zb. bolo vydané ministrom národnej bezpečnosti Ladislavom Kopřivom Nariadenie MNB č. 70 zo 14. júla 1951 o práve príslušníka PS použiť zbraň, ktoré umožňovalo použitie zbrane proti osobám, ktoré sa neoprávnene pokúsia prejsť na územie cudzieho štátu a na výstrahu sa nezastavia. Zákon č. 69/1951 a Nariadenie MNB č. 70 zo 14. júla 1951 ostali v platnosti do roku 1989. Zákon č. 69/1951 Zb. ďalej upravil aj triedne kritérium pri výbere vojakov základnej služby pridelených k PS, tak že do PS mali byť zaraďovaní „vybraní príslušníci pracujúceho ľudu“.

Od roku 1951 boli na uvedených úsekokach hranice, v dostatočnom odstupe pred samotnou hranicou vybudované, okrem iných ženijných opatrení, drôtené zátarasy. Už 9. novembra 1951 podal veliteľ Pohraničnej stráže plk. Ludvík Hlavačka návrh na zriadenie mínových polí na uvedených úsekokach hranice námestníkovi ministra národnej bezpečnosti Jindřichovi Kotálovi (*Príloha 4. Minová pole – zřízení, 9. november 1951, č.j. PS-0010870/11-OS-51*). Na zabezpečenie pomerne širokých, zalesnených úsekov navrhhol Hlavačka umiestniť v teréne na hranici 70 kusov mína na 1 km vybraných úsekov, spolu 16 tisíc kusov mína. V samotnom texte návrhu sa hovorí: „Kontrolní pásy a překážky, které jsou prováděny v zakázaném pásmu, umožní jednak kontrolu přechodu a ztíží nepříteli jeho postup při pronikání přes státní hranici, pronikání však nezastaví“. Návrh podzákonnej normy a z nej citovaný text preukazuje okrem úmyslu zamíňovať hranicu aj jednoznačné označenie akejkoľvek osoby, ktorá sa pokúsi dostať nedovoleným spôsobom (po znemožnení slobody výcestovať) z ČSR do Rakúska alebo SRN (určenie smeru postupu osoby logicky vyplýva z predpokladu, že najprv osoba prekonáva menované prekážky, ktoré sú vo vnútrozemí) bez akýchkoľvek dôkazov za nepriateľa.

V čase tohto návrhu, ktorý bol realizovaný, bol Ministrom národnej bezpečnosti ČSR Ladislav Kopřiva; Námestníkom ministra NB ČSR: Jindřich Kotál; Veliteľom PS: plk. Ludvík Hlavačka; Náčelníkom štábu PS: brig. gen. Miroslav Šmoldas; Zástupcom náčelníka pre veci politické PS: plk. Václav Tauš.

Do roku 1952 bola pozdĺž všetkých úsekov hranice ČSR s Rakúskom a SRN vybudovaná trojstenná drôtená zátarasa, ktorá prakticky nepreniknuteľne uzavrela hranicu. Rozkazom veliteľa Pohraničnej a Vnútornej stráže MNB genmjr. Ludvíka Hlavačku z 12. júna 1953 (*Príloha 5. Výkon služby k ochraně státních hranic – na elektrickém zařízení ochrany státních hranic /EZOH/. Rozkaz veliteľa Pohraničnej a Vnútornej stráže č. 0090/1953 z 12. júna 1953*) bol do drôtených zátarás zavedený elektrický prúd s vysokým napäťom 2000 – 4000 V. V tejto podzákonnej norme je stanovené, že velitelia jednotlivých pohraničných brigád sú zodpovední za preškolenie uvedených smerníc na zhromaždení veliteľov praporov, ktorých úlohou bude potom oboznámiť a zabezpečiť dodržiavanie a realizovanie podzákonnej normy určenými funkcionármi podriadených rôt PS. Na rote PS za obsluhu transformačnej stanice a za opravy elektrifikovanej zátarasy boli zásadne zodpovední: veliteľ jednotlivej roty PS alebo dozorný dôstojník roty. Ďalej z tejto normy preukázateľne vyplýva, že cieľom príslušníkov PS, ktorí prenasledovali akúkoľvek osobu, ktorá sa snažila dostať nedovoleným spôsobom (po znemožnení slobody výcestovať) cez

hranicu, je takúto osobu zadržať, a ak to nie je možné, majú ju usmrtiť: „Po překonání elektrifikovaného drátěného zátarasu pokračuje hlídka v usilovném pronásledování až do zadržení nebo likvidování narušitele“. Rovnako v prípade zistenia zranenej osoby v dôsledku jej zasiahania elektrickým prúdom je stráženie uzavretia hranice nadradené záchrane ľudského života: „Narazi li hlídka pri kontrole drátěného zátarasu na narušitele nebo jinou osobu, která byla zasažena elektrickým proudem a jeví známky života, žádá smluveným signálem „vypnutí proudu“ a dalším signálem „vyslání eskortní hlídky“. Do príchodu této hlídky střeží narušitele i s přilehlým prostorem“.

Rozkazom veliteľa Pohraničnej a Vnútornej stráže (PVS) genmjr. Ludvíka Hlavačku z 8. augusta 1953 (*Príloha 3. Směrnice pro zřizování minových pásů u Pohraniční stráže, jejich udržování a odminování z 8. augusta 1953, č.j. PS- /10-OS-53*) boli z dôvodu rozsiahleho a neprehľadného zamínovania na uvádzaných úsekoch hranice nanovo upravené smernice pri vytváraní minových polí, ich udržiavaní a prípadnom odmínovaní v prípade takticko – operačného záujmu PS. Uvádzaná podzákonná norma okrem iných skutočností preukazuje úmysel usmrcovať osoby, ktoré sa nedovoleným spôsobom (po znemožnení slobody vycestovať) pokúsia prejsť cez hranicu: „Účelem minových pasů u Pohraničné stráže jest: 1/ Vyřazovat živou silu nepřítele /agenty, špiony, diversanty/.“ Ďalej preukazuje hlavnú zodpovednosť za zamínovanie hranice v tomto období: „Rozkaz o zamínování nebo odmínování může vydat:

- 1/ Ministr národní bezpečnosti.
- 2/ Náměstek ministra národní bezpečnosti pro PS.
- 3/ Velitel Pohraniční a Vnitřní stráže.
- 4/ Náčelník štábhu Pohraniční a vnitřní stráže.
- 5/ Velitel brigády Pohraniční stráže.“

Preukazuje hierarchicky určenú zodpovednosť za uvedenie „Směrnice pro zřizování minových pásů u Pohraniční stráže, jejich udržování a odmínování“ do praxe:

„1/ Velitelé brigád zajistí proškolení těchto směrnic s funkcionáři I/1, I/2, I/3 oddělení štábhu /pozn. brigády/, s veliteli praporů a funkcionáři štábů praporu a veliteli rot a jejich zástupci.

2/ velitelé brigád nařídí podrobné přeškolení těchto směrnic všemi funkcionáři a příslušníkmi ženijní čety brigády.

3/ Politickým pracovníkům ukládám /pozn. genmjr. Ludvík Hlavačka/ provést důkladné politické zajištění splnění tohto rozkazu.

4/ U ženijní čety provádí ženijní náčelník brigády proškolování těchto směrnic periodicky, podle potřeby každý měsíc“.

V čase vydania vyššie uvedeného rozkazu bol Ministrom národnej bezpečnosti ČSR Karol Bacílek, ktorý bol po reorganizácii MNB vystriedaný novým ministrom vnútra Rudolfom Barákom. NM NB ČSR: plk. Stanislav Baudyš; NMV ČSR: genmjr. Oskar Jeleň; Veliteľ Pohraničnej a Vnútornej stráže: brig. gen. Ludvík Hlavačka; Náčelníkom štábhu PVS: pplk. Miroslav Duda. Ženijným náčelník PVS: npor. Karel Metelec; Náčelník politickej správy PVS: škpt. Adolf Pimpara.

Predstavitelia štátnej moci a ďalšie zodpovedné osoby svojvoľne a bez akýchkoľvek dôkazov označovali osoby, ktoré sa nedovoleným spôsobom (po znemožnení slobody vycestovať) pokúsia prekročiť hranicu ideologickými „nálepkami“ ako „nepriateľov“, „sabotérov“, „diverzantov“ a „špiónov“.

Opatrenia, ako zavedenie elektrického prúdu s vysokým napäťom 2000 – 4000 V do drôtených zátarás a rozsiahle zamínanie priestoru trojstenných drôtených zátarás a terénu pred hranicou, boli ako súčasť celého systému na hranici použité s vedomým úmyslom usmrtiť, a nie zastaviť akékoľvek osoby pokúšajúce sa prekonať tieto prekážky.

Vyššie uvedení predstaviteľia štátnej moci a velitelia Pohraničnej stráže, ktorí tieto opatrenia tolerovali, organizovali a prikázali, a ďalší hierarchicky nižšie postavení veliteľa Pohraničnej stráže, ktorí tieto opatrenia udržiavalí, riadili a vykonávali, vytvorili na hranici drastický režim, ktorý nadradil stráženie hranice totalitného štátu nad ľudský život akejkoľvek osoby, ktorá sa nedovoleným spôsobom (po znemožnení slobody vystretovať) pokúsi prekročiť hranicu. Týmto svojim konaním vytvorili na hranici režim, ktorí umožnil vraždiť civilné osoby vo veľkom rozsahu, čím sa mohli dopustiť zločinov proti ľudskosti.

Od roku 1952 boli viaceré osoby (preukazujú to archívne dokumenty, ktoré vznikli z činnosti PS a sú prílohami tohto podania), usmrtené na hranici „pochované“ (presnejšie zahrabané) tak, že orgány ministerstva národnej bezpečnosti, resp. MV uskutočnili zahrananie v neoznačenom hrobe mimo trvalého bydliska usmrteného.

Hrobárovi bol vydaný pokyn len tesne po privezení mŕtvoly, bez udania identity mŕtveho, pričom hrob musel byť okamžite zrovnaný so zemou. Príbuzným bolo odopreté oznámiť miesto hrobu. Takýto postup umožňoval až do roku 1958 tajný rozkaz ministra národnej bezpečnosti Karola Bacílka č. 164 z roku 1952 (*Príloha 7.: TR MNB č. 164/1952 z 18. novembra 1952. Pohreb agentů a teroristů usmrcených v boji s bezpečnostními orgány*). Uvedený bezprecedentný a neľudský spôsob nakladania s ostatkami osôb usmrtených príslušníkmi Pohraničnej Stráže a inými bezpečnostnými orgánmi komunistického totalitného režimu znemožňuje presnejšie určiť počet usmrtených.

Vybudovaný drastický režim bol udržiavaný a čiastočne pozmenený bez zníženia jeho funkčnosti. V roku 1956 bolo na väčšine úsekov hranice pristúpené k odmínovaniu v dôsledku poškodzovania drôtených zátarás častými výbuchmi a smrteľnými zraneniami príslušníkov PS. Rovnako od roku 1966 v dôsledku vysokých ekonomických nákladov a smrteľných zranení príslušníkov PS sa prestal používať elektrický prúd s vysokým napäťom v drôtenej zátarase po tom, ako sa začala používať signalizačná slabopruďová drôtená zátarasa (U – 60, U – 70, U – 80), ktorá až do roku 1989 spolu s inými ženijnými a vojenskými opatreniami slúžila na „hermetické“ uzavretie hranice.

V 70. a preukázateľne v 80. rokoch boli (*Príloha 6. Režimová opatrení k zabezpečení kvalitného plnění úkolů při ochraně státních hranic ČSSR s kapitalistickými státy. Rozkaz náčelníka Hlavnej správy Pohraničnej stráže a ochrany štátnych hraníc č. 12/1985 z 3. júla 1985.*) na úsekoch hranice Československa s Rakúskou republikou a SRN používaní medzi drôtenými zátarasami a demarkačnou čiarou samostatne útočiaci psi, tzv. SUP. Išlo o dvojice psích súrodencov, ktorí mali z kynologického hľadiska k sebe blízko a boli cvičení kynológmi PS k prebudenej zloby a agresivity. Boli umiestňovaní v kotercoch, otváraných automaticky na diaľku z roty PS, resp. vypúšťaní pohraničníkmi do priestoru hranice. Po výcviku mohli dobre vycvičení psi prekonať vzdialenosť 400 m za 45 sekúnd, potom každých 100 metrov za ďalších 15 sekúnd. Počas samostatného útoku na osoby, ktoré sa nedovoleným spôsobom (po znemožnení slobody vystretovať) pokúsili dostať cez hranicu, už neboli nikým

kontrolovaní a nebolo zabezpečené ani ich prebehnutie do susedného štátu, kde mohli zraniť alebo usmrtiť nezúčastnené osoby.

Uvádzaná podzákonná norma preukazuje, že so zavedeným systémom boli oboznámení velitelia a funkcionári všetkých brigád PS, praporov PS, rôt PS, rôt OPK, záložne výcvikových a školských praporov, OPK na hranici so SRN a Rakúskom, 12. školskej brigády PS. Mali zároveň uskutočňovať v potrebnom rozsahu preškolenia tejto podzákonnej normy 2 krát ročne medzi všetkými príslušníkmi PS z povolania a vojakmi základnej služby pridelenými k PS na menovaných jednotkách. Spoluodpovednosť za uvedenie podzákonnej normy do praxe nesú tí velitelia vyššie menovaných útvarov, v ktorých kompetencii bolo velenie a riadenie úsekov hranice, kde boli samostatne útočiaci psi nasadzovaní.

V roku 1970 vznikla Vojenská rada veliteľstva Pohraničnej stráže (*Príloha 79. Statut vojenskej rady veliteľství Pohraničnej stráže z 12. 1. 1970.*), ktorá bola rozhodujúcim kolektívnym orgánom riadenia, velenia a politického vedenia Pohraničnej stráže, zodpovedná ÚV KSČ a ministru národnej obrany, resp. vnútra za realizáciu uznesení a direktív vyšších straníckych a štátnych orgánov v PS pri strážení hranice ČSSR. V roku 1972 sa uskutočnila systémová zmena, ktorou sa PS kompetenčne dostala pod rezort Ministerstva vnútra ČSSR (v rokoch 1966 – 1971 bola PS kompetenčne podriadena Ministerstvu národnej obrany ČSSR). Veliteľstvo PS sa stalo základom Hlavnej správy Pohraničnej stráže a Ochrany štátnych hraníc (*Príloha 80. Prozatímní Organizační rád hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany státních hranic z 10. 1. 1976.*) a Vojenská rada veliteľstva PS bola transformovaná na Vojenskú radu HS PS OSH.

Predstaviteľia štátnej moci a funkcionári Pohraničnej stráže, ktorí nesú rozhodujúcu zodpovednosť za tolerovanie, organizovanie a prikazovanie režimu na hranici ČSSR od roku 1970 do roku 1989:

MNO ČSSR: Martin Dzúr;

MV ČSSR: Radko Kaska (28.01.1970 – 28.02.1973)

Jaromír Obzina (30.03.1973 – 20.06.1983),

Vratislav Vajnar (20.06.1983 – 11.10.1988),

František Kincl (12.10.1988 – 03.12. 1989)

NMV ČSSR/kompet. PS: genmjr. prof. JUDr. Ján Pješčák, Csc. (od 04.01.1973)

genmjr. Karel Kropáček (od 21.02.1973 - 1979),

plk./ genmjr. JUDr. Vladimír Hrušecký (od 14.06.1979 – 1988),

plk. František Kincl (od 22.07.1988),

plk. doc. RSDr. Stanislav Nezval (od 19.04.1989)

Vojenská rada veliteľstva PS/Vojenská rada HS PS OSH:

Veliteľ PS/Náčelník HS PS OSH: genpor. Ing. František Šádek (1970 – 1981),

plk./genmjr. PhDr. Anton Nemec (január 1982 – 1989);

Náčelník štábu: pplk. Stanislav Kocourek (1970 - 1971),

plk. gšt. Ing. Josef Niebauer (1971),

pplk. Ing. František Hrkal (1972 - 1973),

pplk. Miroslav Kotéra (júl 1973 – 1980),

plk. Ing. Jan Muzikář (01.10.1980 – 1989);

Náčelník politickej správy PS: genmjr. Ing. Jozef Gumulka (1970 – 1971),
pplk. František Kuľko (1972),
plk. Josef Kocour (jún 1972 – 1977),
plk. gšt. Doc. PhDr., Ing. František Weis, CSc. (november 1977 – 1986),
plk. RSDr. Stanislav Šefraný (november 1986 – 1989);

Zástupca veliteľa PS/Zástupca náčelníka: plk. Josef Švihovec (1970),
plk. Augustín Poledník (máj 1970 – 1973),
plk. PhDr. Anton Nemec (júl 1973 – 1981),
neobsadené (1982 – 1985),
plk. Ing. Miloslav Bubla (marec 1985 – 1988),
neobsadené (1989);

Náčelník týlu: pplk. Ing. Václav Ptáčník (1970 – 1973),
plk. Ing. Miroslav Janda (júl 1973 – 1985),
pplk. Ing. Zdeněk Obruča (apríl 1985 – 1989);

Zástupca pre veci technické: plk. Ing. Miroslav Janda (1970 – jún 1973);

Náčelník kádrového odboru: plk. Miloslav Hloušek (júl 1973 - 1974),
pplk. Josef Malenovský (október 1974 – 1980),
pplk./plk. František Švamberg (november 1980 – 1988),
plk. RSDr. Osvald Petrčka (1989);

Agentúrne oper. odd./Náčelník spravodajskej správy: plk. František Častulík
(jún 1970 – 1971),
pplk. Jaroslav Král (1972 – 1973),
pplk. JUDr. František Rezek (júl 1973 – 1979),
plk. JUDr. Ladislav Vaniš (máj 1979 – 1989);

Náčelník SV: plk. Milan Měchura (september 1976 – máj 1978);

OVKR: plk. JUDr. Blahoslav Zahradníček (1986 – 1989);

Náčelník inšpekcie: plk. Josef Erben (1981 – 1984),
kpt./pplk. JUDr. Bohumil Sova (marec 1984 – 1989);

Náčelník sekretariátu: mjr. PhDr. Stanislav Kábele (01.07.1973 – 31.08.1974),
pplk. Jaroslav Navrátil (august 1975 – 1981),
pplk. Ing. Zdeněk Pospíšil (1982 – 1989);

ÚV KSČ, odd. štátnej administratívy: Vasil Biľák (1970),
plk. Miloslav Šanta, plk. Josef Kocour (1972),
plk. Miloslav Šanta (1973 – 1976),
plk. Miloslav Šanta, pplk. Jaroslav Žák (1977),
plk. RSDr. Miloslav Ondrušek (1978 – 1987);

Námestník MV ČSSR/sekretariát: plk. Ing. Jiří Vrzal (1972),
pplk. Ing. Zdeněk Zich (1973 – 1976),
pplk. Josef Pražan (1977 – 1978),
plk. Ing. Otto Walek (1982 – 1985);

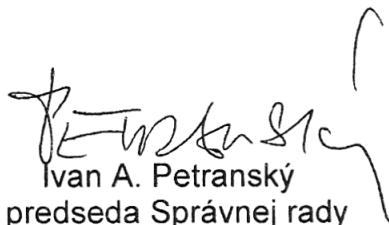
MV ČSSR/konzultant: pplk. Josef Rybín (1974 – 1976),

pplk. Miloslav Konrád (1977 – 1979);

Tajomník rady: mjr. Ing. Milan Nejedzchleba (1970 – 1971),
kpt. Miroslav Staněk (júl 1973 – február 1977),
pplk. František Malecha (1984 – 1987)

Predstavitelia štátnej moci a velitelia Pohraničnej stráže (konkrétnie uvedení v tomto oznámení), ktorí tolerovali, organizovali a prikázali vytvoriť drastický režim na hranici, v rokoch 1948 až 1989, a ďalší hierarchicky nižšie postavení velitelia a príslušníci Pohraničnej stráže (konkrétnie uvedení v tomto oznámení), ktorí ho udržiavalí, riadili a vykonávali a iní neznámi spolupáchatelia, sa mohli dopustiť zločinov proti ľudskosti vraždami civilných osôb (konkrétnie uvedených v tomto oznámení), ktoré sa pokúsili prekročiť hranicu ČSR/ ČSSR.

Prílohy: 157

Ivan A. Petranský
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa